

MONDIAACULT 2025

CONFERINȚA MONDIALĂ PRIVIND POLITICILE CULTURALE ȘI DEZVOLTAREA DURABILĂ

29 SEPTEMBRIE – 1 OCTOMBRIE 2025, BARCELONA, SPANIA

MONDIACULT 2025

Noi, miniștrii și autoritățile responsabile pentru cultură din Statele Membre și Asociație ale UNESCO, reuniți la Barcelona în zilele de 29, 30 septembrie și 1 octombrie 2025, răspunzând provocărilor urgente și complexe ale timpului nostru și bazându-ne pe viziunea comună stabilită în Declarația Finală MONDIACULT 2022, reafirmăm angajamentul nostru colectiv de a ancora ferm cultura ca element și pilon al dezvoltării juste, pașnice, incluzive și durabile — atât ca drept al fiecărei persoane de a participa la viața culturală, cât și ca bun public global. Ne angajăm împreună să consolidăm politicile și instituțiile culturale, sectoarele culturale și creative în ansamblul lor, precum și să asigurăm interconectarea acestora cu alte domenii ale dezvoltării. Cultura contribuie la bunăstarea tuturor, la diversitatea culturală și afirmarea expresiilor culturale, la păstrarea cunoștințelor și patrimoniului și la îngrijirea comună a planetei noastre.

1. Viziune comună

Reafirmăm recunoașterea dreptului de a participa la viața culturală ca drept al omului, inerent demnității și identității. Cultura contribuie la exercitarea deplină a drepturilor omului și a libertăților fundamentale, la construirea păcii, la creșterea economică incluzivă, la reziliența climatică, la bunăstare și la dezvoltare durabilă. Este un bun public global, cu valoare intrinsecă, a cărui putere transformatoare trebuie mobilizată pe deplin pentru a răspunde provocărilor actuale și pentru a contura societăți mai juste, echitabile, pașnice, interculturale, incluzive și durabile.

2. Fundamente strategice

Prezentul document se bazează pe un proces incluziv, implicând numeroase tipuri de parteneri, care a cuprins consultări regionale, sondaje globale și contribuții ale sectoarelor interesate (stakeholders), precum și reflecții rezultate din cele șase convenții culturale ale UNESCO. Întemeiat pe cele șase domenii prioritare ale Declarației MONDIACULT 2022 și pe o abordare etică, bazată pe drepturile omului și centrată pe elementul uman, documentul integrează două arii de interes din procesul pregătitor: cultura pentru pace și inteligența artificială (IA) și cultura. Acești piloni oferă o bază comună pentru acțiunea colectivă în favoarea integrării culturii în cadrul de dezvoltare post-2030 al Națiunilor Unite.

3. Cultura și dezvoltarea durabilă dincolo de 2030

Recunoaștem că, într-un viitor cadru de dezvoltare ce urmează a fi decis de Statele Membre prin mecanismele Națiunilor Unite, cultura ar trebui să fie considerată drept un obiectiv independent în sine. Iată domeniile pe care le considerăm prioritare pentru politicile și practicile culturale la toate nivelurile.

1. Drepturile culturale ca drepturi ale omului

- Recunoașterea, protejarea și promovarea dreptului omului de a participa la viața culturală și stimularea accesului la cultură, a beneficiilor care decurg din cultură și patrimoniul cultural, inclusiv în mediul digital, ca un imperativ etic, social și economic.
- Protejarea, promovarea și garantarea libertății artistice și a libertății de exprimare.
- Promovarea, păstrarea și protejarea diversității culturale și lingvistice și a expresiilor culturale, cu o recunoaștere specială a culturilor și limbilor Popoarelor Indigene, persoanelor de origine africană și celor aparținând comunităților locale, minorităților și grupurilor vulnerabile.
- Sporirea eforturilor pentru a asigura distribuirea echitabilă a oportunităților de a avea acces la cultură, de a contribui la cultură și de a beneficia de cultură, în fața inegalităților persistente.
- Încurajarea dialogului bilateral și multilateral eficient și constructiv, a cooperării și a acțiunilor privind returnarea și restituirea către țările de origine a bunurilor lor culturale, inclusiv a celor cu valoare spirituală, ancestrală, istorică și culturală, după caz.
- Asigurarea participării semnificative a grupurilor vizate în țările de origine, inclusiv Popoarele Indigene, persoanele de origine africană și comunitățile locale, în eforturile legate de protecția, returnarea și restituirea bunurilor culturale, inclusiv prin consolidarea colaborării cu muzeele.

2. Cultură și educație

- Integrarea sistematică și consolidarea culturii, patrimoniului cultural și natural, expresiilor culturale și artelor în și prin toate tipurile de contexte educaționale formale, non-formale și informale.
- Promovarea accesului echitabil la învățarea pe tot parcursul vieții și vizând toate dimensiunile acesteia ca instrument fundamental pentru actualizarea continuă și dezvoltarea cunoștințelor și competențelor culturale și artistice.
- Sprijinirea abordărilor interdisciplinare și transdisciplinare pentru a stimula sinergii inovatoare între cultură, arte, știință și tehnologie în predare, învățare și cercetare.
- Crearea de experiențe de învățare care contribuie la realizarea drepturilor omului, la aprecierea cunoștințelor tradiționale și la promovarea diversității culturale, consolidând totodată competențele lingvistice, gândirea critică și creativă, înțelegerea interculturală, precum și păstrarea și protejarea patrimoniului cultural și natural pentru generațiile prezente și viitoare.
- Sprijinirea educației și formării tehnice și profesionale, precum și a instruirii adulților în sectoarele culturale și creative, prin investiții structurale în politici publice pentru a favoriza competențe relevante, trasee de carieră și competențe culturale critice într-o lume în schimbare rapidă.
- Abilitarea instituțiilor implicate în cultură, ca acestea să devină spații educaționale active care promovează învățarea, implicarea comunitară, bunăstarea și accesul la toate formele de cultură, inclusiv arte, patrimoniu, cunoștințe și practici.

3. Economia culturală și munca decentă

- Recunoașterea sectoarelor și industriilor culturale și creative ca motoare fundamentale ale dezvoltării economice incluzive și durabile, care stimulează inovația și contribuie semnificativ la economiile naționale, regionale și globale.
- Susținerea muncii decente pentru artiști, creatori și lucrători culturali, inclusiv remunerare echitabilă și protecție socială adecvată, bazându-ne pe standardele internaționale relevante ale muncii, respectând drepturile lor economice și sociale, consolidând protecția proprietății intelectuale, sprijinind tranziția către economia formală, dacă este cazul, și abordând inegalitățile sistemice de gen și de altă natură.
- Consolidarea, în măsura posibilului în cadrul național și internațional, a mobilității naționale, regionale și internaționale pentru artiști și profesioniști culturali, în special din țările în curs de dezvoltare, favorizând oportunități de creștere profesională, colaborare, schimb cultural și acces la piețele internaționale.
- Sprijinirea instituțiilor și infrastructurilor culturale ca factori cheie ai economiei culturale, stimulând ecosisteme creative, inovația și dezvoltarea incluzivă a comunităților.
- Promovarea accesului la piețele culturale și a antreprenoriatului cultural, abordând dezechilibrele globale și regionale în circulația bunurilor și serviciilor culturale și distribuția inegală și vizibilitatea conținutului cultural pe toate platformele, inclusiv platformele digitale.

4. Cultura pentru pace

- Promovarea culturii ca element esențial pentru dialog intercultural, intergenerațional și interreligios, reziliență, prevenirea și soluționarea conflictelor și pentru recuperarea post-criză.
- Combaterea tuturor formelor de rasism, discriminare și prejudecăți care amenință libertatea artistică, libertatea de exprimare, precum și diversitatea culturală și patrimoniul.
- Promovarea politicii culturale internaționale bazate pe drepturile omului, ca instrument pentru promovarea securității internaționale și transfrontaliere, conviețuirii pașnice, precum și a respectului și înțelegerii reciproce.
- Promovarea culturii, precum și a patrimoniului natural și cultural — atât tangibil, cât și intangibil — ca vectori ai memoriei, identităților, reconcilierii și coeziunii sociale, întărind reziliența și realizarea drepturilor omului.
- Promovarea spațiilor culturale ca medii sigure și accesibile care favorizează dialogul, coeziunea socială, sentimentul de apartenență și contribuie la reducerea violenței și la construirea păcii durabile.

5. Cultură, patrimoniu și acțiune climatică

- Integrarea aspectelor culturale în discuțiile privind strategiile de adaptare și atenuare a schimbărilor climatice, pentru a aborda impacturile schimbărilor climatice și pierderii biodiversității asupra sectoarelor, industriilor și patrimoniului cultural și creativ și pentru a ajuta la conturarea unor soluții climatice inovatoare și echitabile, recunoscând mandatul organizațiilor, cadrelor și mecanismelor relevante, precum Convenția-cadru a Națiunilor Unite privind Schimbările Climatice (UNFCCC).
- Recunoașterea, valorizarea și protejarea cunoștințelor, științelor, practicilor și mijloacelor de trai ale Popoarelor Indigene, comunităților locale și tradiționale și persoanelor de origine africană, ca parte a soluțiilor climatice, în colaborare cu grupurile vizate.
- Elaborarea de soluții pentru protejarea patrimoniului natural și cultural — atât tangibil, cât și intangibil — și pentru protejarea diversității expresiilor culturale față de efectele adverse ale schimbărilor climatice, deșertificării, pierderii biodiversității și dezastrelor, ținând cont de disparitățile de impact și capacitate în interiorul și între țări.
- Valorificarea potențialului patrimoniului cultural tangibil și intangibil și a interconexiunilor dintre diversitatea culturală și cea biologică, ca resurse pentru reziliență, adaptare și atenuare, inclusiv pentru pregătirea în caz de dezastre, precum și pentru recuperarea post-dezastru și post-criză.
- Mobilizarea capacității transformatoare a sectoarelor, industriilor și instituțiilor culturale și creative, pentru a inspira și impulsiona societățile să acționeze în mod semnificativ în domeniul climei, încurajând toți actorii culturali să contribuie activ la angajamentele și eforturile regionale, naționale și locale de a aborda provocările de mediu globale și de a avansa obiectivele dezvoltării durabile.

6. Cultură, patrimoniu și situații de criză

- Protejarea patrimoniului natural și cultural — atât tangibil, cât și intangibil — precum și a diversității expresiilor culturale, în timp de criză, inclusiv în contexte legate în special de conflict armat, dezastre sau strămutare forțată.
- Integrarea prevederilor legate de cultură și patrimoniu cultural în pregătirea pentru dezastre, managementul crizelor, precum și în procesele de reconstrucție și redresare post-criză.
- Continuarea luptei împotriva traficului ilicit de bunuri culturale prin politici integrate și adecvate și finanțări, consolidând cooperarea și sprijinind ratificarea și implementarea efectivă a Convenției UNESCO din 1970.
- Protejarea artiștilor, lucrătorilor culturali și instituțiilor în situații de conflict, dezastru sau strămutare forțată, prin furnizarea de mecanisme de sprijin care le protejează securitatea și asigură continuitatea expresiilor culturale.
- Sprijinirea dezvoltării de cunoștințe și date privind cultura în situații de criză prin implicarea instituțiilor și rețelelor academice și de cercetare.

7. Transformare digitală și acces echitabil

- Promovarea unei abordări centrate pe om și bazate pe drepturile omului pentru un mediu digital care respectă drepturile culturale, promovează echitatea și accesibilitatea, susține diversitatea expresiilor culturale — inclusiv prin posibilitatea de descoperire a conținutului național și local pe platformele digitale — și asigură conținut și sisteme multilingve.
- Avansarea transformării digitale a culturii, sprijinind accesul echitabil la tehnologiile digitale — inclusiv infrastructură și conectivitate — finanțare și dezvoltarea de competențe.
- Elaborarea de politici integrate care promovează investiții echitabile în infrastructura digitală incluzivă și în acces, pentru a reduce decalajele digitale și a susține incluziunea digitală, alfabetizarea media și libertatea de exprimare.
- Protejarea drepturilor artiștilor și creatorilor, inclusiv ale autorilor, interpreților și titularilor de drepturi în mediile digitale, asigurând remunerare adecvată și protejând drepturile lor de proprietate intelectuală, cum ar fi drepturile de autor și drepturile conexe.
- Combaterea abuzurilor din mediile digitale care afectează cultura, inclusiv atacurile cibernetice, dezinformarea, practicile discriminatorii și utilizările neetice ale IA.

8. Inteligența artificială și cultura

- Utilizarea IA pentru a sprijini protejarea și diseminarea patrimoniului cultural și pentru a extinde accesul la cultură.
- Promovarea utilizării, dezvoltării și guvernantei responsabile a sistemelor IA care sunt bazate pe drepturile omului, demne de încredere, etice, transparente, sigure, sustenabile și incluzive, abordând prejudecățile, inclusiv pe cele care afectează egalitatea de gen.
- Avansarea IA pentru a stimula creativitatea umană și a sprijini crearea, descoperirea, disponibilitatea, accesibilitatea, păstrarea culturală și schimbul de conținut cultural divers și multilingv de creație umană, inclusiv patrimoniul cultural digital.
- Promovarea participării semnificative a sectorului cultural în dezvoltarea politicilor și a sistemelor IA la nivel național și internațional.
- Asigurarea recunoașterii și protecției adecvate a artiștilor, creatorilor, purtătorilor, comunităților și profesioniștilor culturali în contextul IA, protejând în același timp diversitatea culturală și drepturile de proprietate intelectuală, inclusiv drepturile de autor și drepturile conexe.
- Sprijinirea unei abordări a IA în cultură care împuternicește agenția umană prin educație, cercetare și inovație, este transparentă și protejează dreptul uman de a participa la viața culturală, inclusiv pentru Popoarele Indigene, comunitățile locale, persoanele de origine africană, persoanele cu dizabilități, minorități și grupuri vulnerabile.

9. Date, dovezi și cercetare în domeniul culturii

- Consolidarea sistemelor incluzive, transdisciplinare, deschise și autonome pentru colectarea periodică, standardizarea, analiza și compararea datelor de calitate privind cultura — atât calitative, cât și cantitative — pentru a sprijini elaborarea și evaluarea politicilor.
- Avansarea unui cadru global de indicatori culturali, bazat pe eforturi anterioare relevante, pentru a măsura impactul culturii, inclusiv contribuția acesteia la dezvoltarea durabilă, și promovarea infrastructurilor comune de date culturale pentru a permite interoperabilitatea, colaborarea și inovația între țări.
- Promovarea cercetării interdisciplinare și a colaborării, la nivel național și internațional, între actorii ecosistemelor culturale și creative și instituțiile legate de cercetare.
- Asigurarea utilizării etice a datelor privind cultura, respectând dreptul uman de a se bucura de cultură și de a beneficia de aceasta și protejând viața privată, datele personale și cunoștințele tradiționale.
- Îmbunătățirea cunoașterii statusului și evoluțiilor legate de presiunile și impactul cumulativ care afectează cultura și patrimoniul — tangibil, intangibil și natural — pentru a le proteja mai bine în fața provocărilor globale.

Între MONDIACULT 2022 și 2025, discuțiile în curs au subliniat că poziția culturii este dublă: atât un motor indispensabil, cât și un facilitator al dezvoltării durabile și trebuie inclusă ca o componentă și un pilon integral al acesteia. Acest mesaj este purtat de instituții, profesioniști, comunități și societatea civilă din întreaga lume. Nu există viitor fără cultură. Solicităm acțiuni urgente pentru a aborda provocările comune tuturor țărilor, precum și pe cele similare, în special în cadrul multilateral. Numai prin acțiune colectivă putem avansa coerent și eficace în conturarea unor viitoruri mai reziliente și incluzive, în care cultura este parte integrantă a dezvoltării umane.

Noi, miniștrii și autoritățile responsabile pentru cultură, reuniți la Barcelona, afirmăm angajamentul nostru pentru un multilateralism consolidat, în care cultura reprezintă o piatră de temelie a cooperării globale, solidarității și respectului pentru drepturile omului. Ne angajăm să implementăm măsurile, politicile, resursele și mecanismele necesare pentru a face din cultură un pilon al dezvoltării durabile. Ne bazăm pe fundațiile Declarației MONDIACULT 2022 și încurajăm UNESCO să continue să lucreze alături de Statele Membre, Membrii Asociați și părțile interesate pentru a consolida și adapta politicile lor culturale la provocările contemporane și pentru a integra pe deplin cultura în dezvoltarea pașnică și durabilă și în agendele viitoare.

